

кредитування економіки, відіграє доволі важливу роль у економіках розвинених країн і значна частка капітальних інвестицій здійснюється саме через лізингове фінансування [2, с. 92].

Для побудови комплексної класифікації видів лізингу були визначені його сутнісні характеристики, враховані основні економічні та юридичні ознаки. Це дало змогу структурувати та згрупувати класифікаційні критерії.

Література

1. Барабаш А. Г. Правове регулювання лізингових відносин в Україні: дис. ... канд. юрид. наук 12.00.04 / Барабаш Алла Григорівна. – Донецьк, 2004. – 175 с.
2. Грабельська О. В. Лізинг: класифікація та ефективність застосування / О. В. Грабельська // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2011. – № 704. – С. 89-94.
3. Дергалюк Б. В. Методичні підходи до класифікації лізингу в Україні: проблеми та перспективи / Б. В. Дергалюк // Економічний вісник НТУУ «КПІ»: збірник наукових праць. – 2011. – № 8. – С. 208-213.
4. Королёв С. Б. Правовое регулирование лизинга в Российской Федерации: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Королёв Сергей Борисович. – М., 2002. – 26 с.
5. Міщенко В. І., Луб'яницький О. Г., Слав'янська Н. Г. Основи лізингу: Навчальний посібник / В. І. Міщенко, О. Г. Луб'яницький, Н. Г. Слав'янська // Серія «Бібліотечка банкіра». – К.: Товариство «Знання», КОО, 1997. – 138 с.
6. Плаксін О. А. Систематизація видів лізингу / О. А. Плаксін // Економіка АПК. – 2005. – № 9. – С. 72-78.
7. Топішко Т. І. Проблеми класифікації видів лізингу / Т. І. Топішко // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – 2008. – № 7. – С. 181-190.
8. Якубівський І. Є. Договір фінансового лізингу: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Якубівський Ігор Євгенович. – Львів, 2003. – 198 с.

УДК 343.783 (043.2)

Шишка Р. Б., д.ю.н., професор,

Рощук М. В., студентка,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КВАЛІФІКАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ

АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Проблема визначення чіткого переліку об'єктів авторського права, а також вимог щодо їх форми та змісту є актуальною в практичному і доктринальному аспектах. Зокрема, частина з яких, що у ст. 433 ЦК України по суті не є такими, наприклад, пантоніма, окрім того, перелік їх відкритий і сюди відносяться й інші (кольорова музика).

Творча діяльність особи знаходить свій прояв у різних галузях: літературі, мистецтві, архітектурі, театрі, кіно та інші. Відповідно і результатом творчої діяльності є твори науки, літератури, мистецтва, які потребують правової охорони. Законодавство про авторське право визначає, що охороні підлягають всі твори, як оприлюднені, так і не оприлюднені, як завершені, так і не завершені, незалежно від їх призначення, цінності, жанру, обсягу, мети, засобу чи форми вираження. Саме тут і виникає питання щодо об'єктів авторського права, перелік яких в чинному законодавстві не є вичерпним, а також їх кваліфікації, тобто визначення тих необхідних критеріїв, наявність яких забезпечує правову охорону об'єктів авторського права.

У науковій літературі останнім часом приділяється багато уваги питанням об'єктів авторського права, серед яких роботи таких цивілістів як: О. А. Підпригори, О. О. Підпригори, О. М. Піцан, Д. Ф. Плачкова, О. В. Ришкової, О. Д. Святоцького, О. П. Сергєєва, В. І. Серебровського, Р. О. Стефанчука, О. І. Харитонової, Є. О. Харитонova, Є. А. Флейшиц, Г. Ф. Шершеневича, Р. Б. Шишки, О. О. Штефан, С. А. Чернишевої, Н. Є. Яркіної та інших. Проте, наявні напрацювання не вичерпали можливості подальшого дослідження об'єктів авторського права, особливого того, що стосується їх кваліфікації.

Проблемою щодо об'єктів авторського права є відсутність чіткого і вичерпного їх переліку: можливо варто його обмежити, а якщо і залишити відкритим, то тоді необхідно визначити ознаки, наявність яких і буде характеризувати певний об'єкт як авторський. Проте, аналізуючи об'єкти авторського права, можна стверджувати, що їх базисною основою є твір, що є результатом творчої діяльності, виражений в об'єктивній формі. І саме до цього твору як базису об'єктів авторського права і необхідно застосовувати певні вимоги, які по-перше, нададуть змогу виразити певний об'єкт в необхідній об'єктивній формі, по-друге, будуть слугувати підставою правової охорони об'єктів авторського права.

До основних критеріїв, які необхідно застосовувати до об'єктів авторського права, на наш погляд, належать, оригінальність, фіксація, опублікування, формалізація, знак охорони авторського права, державна реєстрація, депонування тощо. Застосування зазначених критеріїв до форми та змісту відповідних об'єктів авторського права не завжди спостерігається на практиці, однак, така діяльність була б доречною, перш за все, для того, щоб об'єкт авторського права отримав відповідну авторсько-правову охорону.

Для більш детальної характеристики вищеназваних критеріїв охарактеризуємо кожен із них. Що стосується такого критерію як

оригінальність, то в Україні зазначений критерій в законодавстві прямо не закріплений. Як ознака твору оригінальність згадується в Законі України «Про авторське право і суміжні права» [1] лише стосовно назви твору як самостійного твору. Закон також наводить приклад творів, які «не відповідають критеріям оригінальності», проте якими саме є ці критерії, не зазначає. Саме тому, вважаємо, що було б доречно закріпити в чинному законодавстві названий критерій.

Підходи до критерію – фіксації в країнах, що належать до різних систем, не однакові. В Україні зазначений критерій не отримав закріплення на законодавчому рівні. На наш погляд, в даному аспекті було б доречно використати практику США, де захисту авторським правом підлягають твори, «зафіксовані в будь-якій матеріальній формі вираження, відомій зараз або тій, що буде винайдено пізніше, за допомогою якої вони можуть бути сприйняті, відтворені або іншим чином повідомлені, або безпосередньо, чи за допомогою машини чи пристрою» [2, с. 45].

Що стосується опублікування, то українське законодавство в сфері авторського права розуміє не тільки висвітлені у відповідній об'єктивній формі на матеріальному носії інформації, а також і надання доступу до твору «через електронні системи інформації таким чином, що будь-яка особа може його отримати з будь-якого місця і у будь-який час за власним вибором». Поняттям «електронні системи інформації», звичайно, охоплюється і мережа Інтернет.

В Україні правова охорона надається володільцям авторських та суміжних прав «незалежно від їх громадянства і постійного місця проживання (для юридичних осіб – їх місцезнаходження), твори чи об'єкти суміжних прав яких вперше оприлюднені на території України або не оприлюднені, але які знаходяться в об'єктивній формі на території України» [3]. Одним же із шляхів оприлюднення (розкриття публіці) твору Закон називає опублікування. Вважаємо, зазначений критерій є базисним в системі кваліфікації об'єктів авторського права. Окрім того на фаховому рівні визначені вимоги до окремих різновидів творів: стаття, монографія тощо.

У країнах Бернського Союзу, до якого входять держави-учасниці Бернської конвенції, охорона розміщених в Інтернеті – як і всіх інших – творів, що відповідають критеріям оригінальності та фіксації, настає автоматично з моменту їх створення. Це означає, що для виникнення і здійснення авторських прав на такі твори «не вимагається реєстрація твору чи будь-яке інше його оформлення, а також виконання будь-яких інших формальностей». Вважаємо, що така практика була б прийнятною і в Україні, а також це дало б змогу звужити круг можливостей щодо неправомірного використання авторського права та його об'єктів.

Будучи найкращим способом сповіщення публіки про факт існування авторських прав на твір, знак охорони авторського права інформує споживачів про те, кому належать ці права і може бути досить потужним стримуючим проти їх порушення фактором. Априорі, вважаємо, використання знака охорони авторського права є обов'язковим для належного забезпечення правової охорони об'єктів авторського права та прав автора на створені ним об'єкти.

Хоча депонування примірників творів також не є передумовою їх правової охорони, законодавство багатьох країн, незалежно від їх приналежності до тієї чи іншої правової сім'ї, вимагає її здійснення. В одних країнах депонування розглядається лише як частина процесу реєстрації прав на твір, а в інших, крім цього, служить методом комплектування державних бібліотечно-архівних фондів.

Отож, на основі вищезазначеного можна зробити певні висновки, що стосуються поняття та критеріїв, яким повинні відповідати об'єкти авторського права: по-перше, відповідно до ст. 433 ЦК України, ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» об'єктами авторського права є твори. Чинне законодавство не містить визначення поняття твору, хоча вказує на ті критерії, яким він повинен відповідати, щоб користуватися правовою охороною. По-друге, творчість визначається як самостійна діяльність, в результаті якої створюється твір, що відрізняється новизною. Новизна виступає необхідним елементом будь-якої творчої діяльності, своєрідним синонімом оригінальності твору. По-третє, твір як результат творчої діяльності людини стає об'єктом авторських прав лише за умови, що він виражений в певній об'єктивній формі.

Література

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
2. Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика: авторське право і суміжні права / за ред. Г. І. Миронюка, В. С. Дроб'язко. – Т. 2. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – 460 с.
3. Інтелектуальна власність в ринковій економіці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.com/>